

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, http://www.sam.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-10- Nr. (1.1.3E-141) 10-

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, vykdydama Ministro Pirmininko 2020 m. sausio 8 d. potvarkiu Nr. 4 sudarytos Darbo grupės klausimams, susijusiems su inovatyvių vaistų ir inovatyvaus gydymo prieinamumo gerinimu, koordinuoti ir spręsti 2020 m. balandžio 23 d. posėdžio protokolo (2020-04-29 Nr. LV-185) 1.2.3 papunktyje nurodytą pavedimą pateikti Vyriausybei pasiūlymus dėl reikalingų kompetencijų kvalifikuotų darbuotojų įtraukimo į atskirų profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigose, sąrašą, parengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimo Nr. 1177 „Dėl Atskirų profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigose, sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projekto tikslas yra papildyti Atskirų profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigose, sąrašą – įtraukti į jį medicinos gydytojo, gydytojo klinikinio farmakologo ir vaistininko profesijas.

Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK), teritorinės ligonių kasos (toliau – TLK) ir Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VVKT) susiduria su specialistų, baigusių medicinos studijų krypties ir farmacijos studijų krypties studijas, trūkumu. Pagal veiklos specifiką, VLK medicinos studijų krypties išsilavinimas (kaip vienintelis arba kaip alternatyva) yra reikalingas 46 pareigybėms (faktiškai dirba tik 17 gydytojų, VVKT tik 3), TLK – 45 pareigybėms, farmacinis išsilavinimas reikalingas VLK – 13 pareigybių, o TLK – 12 pareigybių.

Atskirų profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigose, sąrašė, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1177 (toliau – Sąrašas), įrašytos profesijos iš Lietuvos profesijų klasifikatoriaus (toliau – LPK), kuriame darbuotojo priskyrimas profesijai sietinas ne su darbuotojo baigtomis studijomis, bet su jo atliekamomis funkcijomis, nustatytomis darbuotojo pareigybės aprašyme. Pabrėžtina, kad tiek TLK, tiek VLK bei VVKT trūksta būtent tokių darbuotojų, kurie tinkamai atlikti numatytas funkcijas gali tik baigę medicinos studijų krypties ir farmacijos studijų krypties studijas.

Siekdamos tinkamai vykdyti Sveikatos draudimo įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas pareigas ir funkcijas, VLK ir TLK privalo vykdyti ūkio subjektų (asmens sveikatos priežiūros įstaigų – toliau ASPĮ) veiklos priežiūrą, suteiktų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kiekio, kokybės ir prieinamumo kontrolę bei šių paslaugų atitiktį nustatytiems reikalavimams, gyventojų konsultavimo ir kt. funkcijas. VLK ir TLK vykdo ASPĮ duomenų stebėseną, t. y. atlieka įstaigų ir įmonių veiklos stebėseną pagal informacinės sistemos „Sveidra“ (sistema, į kurią ASPĮ suveda duomenis apie pacientą, apie teikiamas paslaugas) duomenis, šiuos duomenis renka, juos analizuoja ir vertina, nustato stebėsenos rodiklius. Medicinos studijų krypties studijas baigę specialistai atlieka kontrolės procedūras – įstaigos ar įmonės teikiamų kompensuojamųjų asmens

sveikatos priežiūros paslaugų atitikties nustatyties reikalavimams, šių paslaugų išlaidų apmokėjimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšomis ir su tuo susijusios veiklos, taip pat kompensuojamųjų vaistų, medicinos pagalbos priemonių ir ortopedinių priemonių išrašymo, išdavimo ir su tuo susijusios įstaigų ir įmonių veiklos patikrinimą. Atliekant pakartotinę kontrolės procedūrą, pakartotinai tikrinama anksčiau tikrinta įstaigos ar įmonės veiklos sritis ir vertinama, ar pašalinti ankstesnio patikrinimo metu nustatyti pažeidimai, jei yra poreikis, vykstama į ASPI, tikrinami dokumentai.

VLK dirbantys medicinos studijų krypties studijas baigę specialistai rengia su ASPI veiklos kontrolės procedūromis susijusias išvadas, pažymas ir kitus dokumentus, vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių (toliau – MPP) viešųjų pirkimų technines specifikacijas, vertina dokumentus, užtikrindami asmens sveikatos priežiūros įstaigų aprūpinimą vaistinėmis preparatais ir MPP, pagal kompetenciją vykdo Imunoprofilaktikos programą, tobulina giminingų diagnozių grupių metodo taikymą aktyviojo gydymo paslaugų išlaidoms apmokėti, dalyvauja skaičiuojant sveikatos priežiūros paslaugų kainas, prisideda prie asmens sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų kompensavimo politikos formavimo, užtikrina tinkamą asmens sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų kompensavimą ir kt.

Atsižvelgiant į VLK ir TLK darbuotojų funkcijų specifiką vykdant ASPI veiklos priežiūrą, manytina, kad šioms funkcijoms kokybiškai atlikti labai reikalingas medicinos ir farmacijos studijų krypties išsilavinimas, tačiau dar svarbesnės darbo praktikoje įgytos ekspertinės specifinių (medicinos, farmacijos) sričių žinios. Tokią kompetenciją turinčius ekspertus sudėtinga pritraukti ir dėl nekonkurencingo darbo užmokesčio, ir dėl sudėtingų procedūrų perkant ekspertų paslaugas. VLK dirbantys farmacijos studijų krypties studijas baigę specialistai atlieka ekspertinį darbą, vykdant vaistinių preparatų ir MPP viešuosius pirkimus ar derybas dėl kainos, rengia gydymo kompensuojamaisiais vaistais tvarkos aprašų projektus, organizuoja ir vykdo kompensuojamųjų vaistų ir MPP kainodaros valdymo procesą, prognozuoja naujų vaistų ir MPP įtraukimo į kompensuojamųjų vaistų ir MPP sąrašus poveikį PSDF biudžetui, teikia fiziniams asmenims ir sveikatos priežiūros specialistams farmacinę informaciją apie kompensuojamuosius vaistinius preparatus bei racionalų kompensuojamųjų vaistinių preparatų vartojimą, bendradarbiauja su kitų Europos Sąjungos valstybių narių ir jų institucijų atstovais vaistinių preparatų ir MPP kainų nustatymo klausimais.

TLK dirbantys farmacijos studijų krypties studijas baigę specialistai dirba Kontrolės skyriuje, vykdo ASPI gydytojų išrašytų vaistų ir medicinos pagalbos priemonių, ortopedijos priemonių, kompensuojamų iš PSDF biudžeto lėšų, išrašymo, skyrimo teisingumo bei dokumentavimo kontrolę, kompensuojamųjų vaistų ir MPP išdavimo (pardavimo) vaistinėse tvarkos atitikties teisės aktams bei su tuo susijusios vaistinių veiklos kontrolę, rengia patikrinimų ir ekspertizių pažymas ir teikia jas ASPI ir vaistinėms, kuriose buvo atliekami patikrinimai, teikia informaciją, vertinimus ir siūlymus, susijusius su ASPI ir farmacijos paslaugų kokybės bei prieinamumo gerinimu.

Atkreipiant dėmesį į šių funkcijų specifiką, manytina, kad šioms funkcijoms kokybiškai atlikti reikia būti baigusiam farmacijos studijų krypties studijas, bet reikalinga ir vaistininko darbo praktika, o pačios funkcijos siejasi su LPK patvirtinto vaistininkų profesijų pogrupio c, d ir m užduotimis, todėl siūloma į Sąrašą įtraukti vaistininko profesiją (LPK kodas 226205).

Pagal VLK viešai skelbiamus duomenis, valstybinėse ASPI dirbančių gydytojų vieno mėnesio vidutinis darbo užmokestis (bruto) etatui šalyje 2019 m. buvo 2 573 Eur. Pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymą (toliau – Įstatymas) galimas skirti darbo užmokestis specialistui priėmimo metu yra nuo 827 Eur (bruto) iki 2 927 Eur (bruto) (maksimalus tik tuo atveju, jeigu darbuotojas turi daugiau kaip 10 metų profesinio darbo patirties). Siekiant pritraukti klinikinius ekspertus dirbti valstybinėse įstaigose, reikia konkurencingesnio darbo užmokesčio, kad būtų lengviau pritraukti jaunus specialistus įgyti darbo patirties, taip pat išlaikyti ir pritraukti patyrusius specialistus, sudarant darbo sutartis ne visu etatu, t. y. paliekant galimybę dirbti darbą, susijusį su

asmens sveikatos priežiūra, pagal darbo sutartis gydymo įstaigose, išlaikyti licencijas ir aukšto lygio profesinę kvalifikaciją.

UAB „Eurovaistinė“, 2020 m. gegužės 13 d. duomenimis, siūlo darbą farmacijos specialistui ir skelbia siūlomo darbo užmokestį nuo 1 500 Eur iki 2 500 Eur (bruto), viešosios įstaigos „Vilkpėdės ligoninė“ siūlo 0,5 etato darbą už 710 Eur (bruto).

LPK profesijų grupėje „Gydytojai“ (kodas 221) patvirtintos 89 gydytojų profesijos, suskirstytos į bendrosios praktikos gydytojų ir gydytojų specialistų pogrupius (LPK kodai 2211 ir 2212). Šių profesijų atstovų atliekamos užduotys, aprašytos minėtų pogrupių aprašuose, su VLK ir TLK darbuotojų atliekamomis funkcijomis siejasi medicininės informacijos vertinimo ir dalijimosi, vaistų ir MPP administravimo aspektais, todėl reikalingos, trūkstamos ir į Sąrašą įtrauktinos yra visos 89 gydytojų profesijos. Tačiau tokiu atveju būtų sudaryta galimybė padidinti darbo užmokestį ir tų profesijų specialistams, kurių trūkumo nėra. Artimesnės VLK ir TLK veiklai profesijos LPK nėra. Alternatyva galėtų būti LPK kodas, kuriuo koduojamai profesijai būtų priskirtos anksčiau išvardytos funkcijos ir kompetencijos, pavyzdžiui, „Medicinos gydytojas“ (kodas 221104).

VVKT turi užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos rinkoje būtų tik saugūs, geros kokybės, veiksmingi ir teisės aktų reikalavimus atitinkantys vaistiniai preparatai. Siekiant tinkamai vykdyti Sveikatos sistemos įstatymo, Farmacijos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas pareigas ir funkcijas, VVKT dirbantys medicinos studijų krypties studijas baigę specialistai atlieka vaistinių preparatų mokslines ekspertizes, dalyvauja mokslinio patarimo ekspertizėse, vertina klinikinius tyrimus, dalyvauja vertinant sveikatos technologijas, ypač terapinę (klinikinę) vaisto (kaip sveikatos technologijos) vertę, analizuojant klinikinius tyrimus ir kitus įrodymus, kuriais grindžiama vaisto nauda, vertina Labai retų žmogaus būklių gydymo paraiškas ir t. t. Pažymėtina, kad gydytojo klinikinio farmakologo parengimas trunka dešimt metų. Asmenys, siekiantys tapti gydytojais klinikiniais farmakologais, turi baigti medicinos studijų krypties studijas bei klinikinės farmakologijos rezidentūros programą. Įgiję gydytojo klinikinio farmakologo profesinę kvalifikaciją, specialistai gali pasirinkti, ar dirbti ASPĮ, kur gali teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas, ar privačiose įmonėse, pavyzdžiui, atliekančiose klinikinius tyrimus ar rengiančiose vaisto registravimo ar kompensavimo paraiškas, ir kt., ar dirbti viešojo administravimo institucijose, kuriose gali atlikti su vaistų vertinimu susijusias veiklas. Šiuo metu galiojančioje LPK į profesijų grupę yra įtrauktas gydytojas klinikinis farmakologas (kodas 221282).

Pažymėtina, kad pritraukti gydytojus klinikinis farmakologus dirbti valstybės įstaigose ir juos išlaikyti pakankamai sudėtinga. Pagrindinė priežastis yra nekonkurencingas darbo užmokestis. UAB „Astra Zeneca Lietuva“ skelbiamas darbo užmokestis siekia 5 220 Eur (bruto), UAB „Roche Lietuva“ – 4 102 Eur (bruto), viešosios įstaigos Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės – 2906 Eur (bruto), o VVKT vyriausiojo specialisto vidutinis darbo užmokestis neatskaičius mokesčių sudaro 1713 Eur.

Vaistinių preparatų registracijos metu visą informaciją, susijusią su vaistinio preparato kokybe, turi vertinti aukštos kompetencijos farmacijos specialistas, turintis farmacijos specialybės mokslų (farmakognozijos, fitoterapijos, vaistų technologijos, vaistų chemijos, biofarmacijos ir kt.), chemijos mokslų (analizinės / neorganinės / organinės / farmacinės chemijos, analitinės toksikologijos ir kt.), biologijos ir fizikos mokslų (augalų biologijos, taikomosios fizikos, baltymų ir vaistų molekulinės biofizikos ir kt.) bei medicinos mokslų (klinikinės medicinos, medicinos genetikos, inovatyviųjų technologijų medicinoje, mikrobiologijos ir kt.) žinių, kadangi reikia įvertinti vaistinių preparatų bylose pateiktus farmacijos mokslinius tyrimus ir jų rezultatus bei nustatyti pastarųjų patikimumą. Minėtų žinių įgyjama tik studijuojant farmacijos studijų programą, todėl vaistinio preparato kokybei vertinti būtini šios srities specialistai.

Vaistinių preparatų registracijos bylų 4 ir 5 moduluose pateikiamą informaciją gali vertinti tik specialistas, turintis medicinos gydytojo išsilavinimą ir klinikinės farmakologijos žinių, gebantis kritiškai vertinti klinikinių tyrimų rezultatus ir išvadas, vaistinio preparato farmakokinetiką, farmakodinamiką, saugumą ir veiksmingumą bei poveikį ypatingoms

populiacijoms ir įvairiomis ligomis sergantiems pacientams. Reikiamų žinių įgyjama tik studijuojant medicinos gydytojo studijų programą, todėl vaistinio preparato saugumui ir veiksmingumui vertinti būtini šios srities specialistai.

Atkreiptinas dėmesys, kad ekspertai, ruošiantys vaistinių preparatų bylas VVKT darbuotojams įvertinti, turi turėti vaistininko profesinę kvalifikaciją ir ne trumpesnę kaip 3 metų darbo patirtį, susijusią su vaistų kokybės tyrimais ir vertinimu, įgytą per paskutinius 5 metus; ekspertas, rengiantis ikiklinikinę apžvalgą ir santrauką (ikiklininis ekspertas), turi turėti medicinos ar veterinarijos gydytojo profesinę kvalifikaciją ir ne trumpesnę kaip 3 metų gydytojo klinikinio toksikologo ar veterinaro praktiką arba patirtį farmakologijos srityje, įgytą per paskutinius 5 metus; ekspertas, rengiantis klinikinę apžvalgą ir santrauką (klinikinis ekspertas), turi turėti medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją ir ne trumpesnę kaip 3 metų medicinos gydytojo praktiką arba patirtį farmakologijos srityje, įgytą per paskutinius 5 metus.

Paminėtina, kad nei VLK, nei TLK, nei VVKT negali konkuruoti su privataus sektoriaus ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų šiems specialistams siūlomu darbo užmokesčiu, todėl pritraukti šiuos specialistus, taip pat išlaikyti jau apmokytus ir įgijusius patirties, yra labai sunku. Visas viešasis sektorius susiduria su šia problema, tačiau reikia atsižvelgti į tai, kad tiek VLK, tiek TLK, tiek VVKT reikalingi specialistai privalo turėti itin specifinių žinių, kad tinkamai atliktų teisės aktų priskirtas funkcijas. Tokios žinios neįgyjamos po kelių valandų mokymų ar konferencijose. Taip pat pabrėžtina, kad tokius specialistus sunku pritraukti ir dėl to, kad dauguma jų baigdami mokslus turi lūkesčių dirbti praktinį darbą.

Taip pat reikia paminėti, kad Sąrašas gali būti taikomas ne visam viešajam sektoriui, o tik tiems darbuotojams, kuriems darbo užmokestis reglamentuotas šiais teisės aktais: Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo 55 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 7 straipsnio 8 dalimi ir Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 56 straipsnio 1 dalies 6 punktu. Dėl šios priežasties įstaigų, kurioms tokios specialybės darbuotojų reikia, skaičius mažėja. Taip pat svarbu pabrėžti veiklos specifiškumą, t. y. tai, kad veikla susijusi su medicina ir farmacija. Atsižvelgdami į tai, manome, kad tokių profesijų atstovų gali prireikti tik įstaigose, kurios yra prie Sveikatos apsaugos ministerijos (pvz., Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos, VVKT ir kt.), pačioje Sveikatos apsaugos ministerijoje ir maža dalis Sodros tam tikruose skyriuose ar tam tikrose savivaldybėse. Nėra Lietuvoje daug įstaigų, kuriose medicinos gydytojai ir vaistininkai dirba administracinį darbą.

Analizuojant Sąraše esančias profesijas, reikėtų paminėti tokias profesijas, kaip „gydytojas teismo psichiatras“, „teismo psichologas“. Šias profesijas įtraukus į Sąrašą, taip pat buvo sprendžiama tik tam tikros įstaigos personalo problema dėl darbuotojų trūkumo. Medicinos gydytojo, gydytojo klinikinio farmakologo ar vaistininko įtraukimas, kaip ir prieš tai minėtų profesijų įtraukimas nepalietė visų įstaigų, o tik tas, kurios atlieka tam tikras specifines funkcijas.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (MOSTS) 2019 m. atliko tyrimą trūkstamoms profesijoms nustatyti – pagal 1 modelį prie trūkstamų profesijų priskirti bendrosios praktikos gydytojai, pagal 2 modelį – kitur nepriskirti asmens sveikatos priežiūros darbuotojai. Taigi šio tyrimo išvados patvirtina faktą, kad Lietuvoje (ne tik VLK ir TLK, VVKT) trūksta asmens sveikatos priežiūros darbuotojų.

Atsižvelgdami į pirmiau išdėstytą informaciją ir siekiant spręsti vis gilėjančią kvalifikuotų medicinos studijų krypties ir farmacijos studijų krypties studijas baigusių specialistų įdarbinimo ir jų išlaikymo valstybės ir savivaldybių įstaigose problemą, siūlome:

1. papildyti Sąrašą LPK profesijų grupe „Medicinos gydytojas“ (kodas 221104);
2. papildyti Sąrašą LPK profesijų grupe „Gydytojas klinikinis farmakologas“ (kodas 221282);
3. papildyti Sąrašą LPK profesijų grupe „Vaistininkas“ (kodas 226205).

Įtraukus šias profesijas į Sąrašą numatomas teigiamas poveikis VLK, TLK ir VVKT veiklos kokybei, nes bus sudarytos realios galimybės pasiūlyti į Sąrašą įrašytų profesijų specialistams, dirbantiems pagal darbo sutartis, didinti iki 100 proc. pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientą ir taip pritraukti dirbti bei išlaikyti šių sričių specialistus valstybiniame sektoriuje.

Papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės, kadangi didinti darbo užmokestį minėtų profesijų specialistams VLK, TLK bei VVKT galės iš joms jau paskirto darbo užmokesčio fondo.

Nutarimo projektas neįgyvendina Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Nutarimo projektu Europos Sąjungos teisės aktai neperkeliami ir neįgyvendinami, jis nenotifikuotinas Europos Komisijai.

Priėmus Nutarimo projektą, priimti naujų ar panaikinti galiojančių teisės aktų nereikės.

Nutarimo projekte neapibrėžiamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, Nutarimo projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (toliau – TAIS).

Nutarimo projektas derintas su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija, Teisingumo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija. Atsižvelgiant į institucijų pastabas Nutarimo projektas yra patikslintas, atsisakyta tam tikrų profesijų įtraukimo į Sąrašą, teikimas papildytas papildoma informacija dėl trūkstamų profesijų įrašymo į Nutarimo projektą.

Nutarimo projektą parengė Sveikatos apsaugos ministerijos Teisės skyriaus (skyriaus vedėja Martyna Mickė, tel. 8 5 205 5295, el. p. martyna.micke@sam.lt) patarėja Rita Cicėnienė (tel. 8 5 266 1423), el. p. rita.ciceniene@sam.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Nutarimo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.
3. Projekto antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.

Sveikatos apsaugos ministras

Aurelijus Veryga

Rita Cicėnienė, tel. 8 5 266 1423, el. p. rita.ciceniene@sam.lt

